

Aleg. 45

Sprawozdanie

o krajowej szkole gospodarstwa lasowego we Lwowie za
rok szkolny 1906/7;

Wysoki Sejmie!

W ostatniem sprawozdaniu przytoczono powody, dla jakich kraj. szkoła gospodarstwa lasowego musiała być zamkniętą w ciągu letniego półrocza r. 1906. Następstwem tego zarządzenia było, że uczniowie skutkiem własnej winy stracili półrocze letnie 1906, a skoro nie mogli się zapisywać z chwilą otwarcia szkoły na nowo, t. j. w jesieni roku szkolnego 1906/7 na wyższy rok, ale na ten sam począwszy od letniego półrocza 1907 r., stracili tem samem dla studyów także zimowe półrocze r. 1906/7. Frekwencya uczniów w kraj. szkole gospodarstwa lasowego w zimowem półroczu roku szkolnego 1906/7 zmniejszyła się skutkiem tego, musiała się bowiem ograniczyć do uczniów nowo przyjętych na I. rok, których było 17, w tej liczbie 4 repetentów, oraz do 5 uczniów, którzy bądź na podstawie świadectwa maturalnego lub też jako repetenci mogli być przyjęci na II. rok. Stan uczniów podniósł się dopiero z początkiem letniego półrocza 1907, skoro zapisali się do szkoły zeszłoroczni uczniowie; mianowicie było wówczas zapisanych na I. roku 27, na II. roku 16, na III. roku 3, razem 46 uczniów, czyli taka liczba, jaką szkoła przy dzisiejszych swych urządzeniach zaledwie pomieścić może.

Z początkiem roku szkolnego wydane zostały nowe przepisy dla uczniów, odpowiadające bardziej wymogom średniego zakładu naukowego, przestrzegające w wyższym stopniu pilności i obowiązkowości uczniów.

Wydział krajowy przez wydanie odpowiednich przepisów i poleceń dolożył wszelkich starań, aby zakład wprowadzony napowrót na tory normalnego rozwoju utrzymać na tych torach, zapewnić regularną frekwencyę i pilną naukę. Równocześnie wprowadzony został w szkole nowy rozkład nauk, przyczem staraliśmy się uwzględnić postulaty wyrażone przez członków ankiety zwołanej w tym celu przez nas w r. 1906. Rozkład nauk wprowadzony na razie prowizorycznie, na stałe obowiązywać zaczął w kraj. szkole gospodarstwa lasowego począwszy od roku szkolnego 1907/8. Ważniejsze różnice między dawniejszym a obecnym rozkładem nauk polegają na tem, że do nowego podziału wprowadzono kilka nowych przedmiotów dotychczas nie wykładanych w szkole, w innych ważniejszych przedmiotach podwyższono liczbę godzin wykładowych, ścieśniając natomiast godziny przy przedmiotach, gdzie praktyka wykazała, że mniejsza ilość godzin w zupełności wystarczyć może. Mianowicie wprowadzono jako osobne przedmioty nauki: botanikę leśną, geometryę wykreslną, które poprzednio złączone były z przedmiotami pokrewnymi. Zaprowadzono naukę sado-

wnictwa w zakresie odpowiednim dla leśników. Powiększono też liczbę godzin wykładowych dla zoologii, botaniki wraz z fizyologią roślin, chemii, nauki o glebie (sielisku) i inżynierii lasowej, natomiast zmniejszono liczbę godzin dla matematyki, geografii, języka polskiego, hodowli lasu i zabudowania dzikich potoków. Ogółem będzie odtąd według nowego programu następująca ilość godzin wykładów i ćwiczeń na poszczególnych kursach:

na kursie	wykładów	ćwiczeń	razem
I.	26	11	37
II.	23	11	34
III.	24	11	35
IV.	23	13	36
V.	23	8	31
VI.	19	8	27

W ostatnich dwóch latach zaszły również pewne zmiany w składzie grona nauczycieli i docentów szkoły.

Pragnąc zapewnić kraj. szkole gospodarstwa lasowego na przyszłość nową fachową siłę nauczycielską w tym dziale, w którym najwcześniej zajęłoby mogła potrzeba nowej obsady, starał się Wydział krajowy od dłuższego czasu wyszukać odpowiedniego kandydata, a pozyskawszy go, dać mu zarazem możność gruntowniejszego przygotowania się naukowego w tej właśnie grupie przedmiotów, które miałby, za zadanie objąć w przyszłości. Kandydata takiego znaleźliśmy w osobie p. Aleksandra Kozikowskiego, ukończonego słuchacza akademii leśnej w Tarancie, posiadającego już pewną praktykę w większych gospodarstwach lasowych w W. Ks. Poznańskiem. P. Kozikowskiego mianowaliśmy na razie prowizorycznie prof. adjunktem, a zarazem zezwoliliśmy mu, ażeby przez jedno półrocze zapisał się na Akademię ziemiańską we Wiedniu i złożył przepisany egzamin nauczycielski dla szkół średnich z grupy miernictwa, szacowania i administracyi lasu. Po złożeniu tego egzaminu poleciliśmy jeszcze p. Kozikowskiemu zwiedzić kilkanaście wzorowych gospodarstw lasowych w kraju, ażeby miał sposobność poznania warunków miejscowych gospodarstwa lasowego w naszym kraju. Począwszy od nowego roku szkolnego p. Kozikowski rozpocznie już wykłady w kraj. szkole gospodarstwa lasowego.

Docenturę chemii powierzyliśmy po ustąpieniu Dra Opolskiego p. Bronisławowi Duchowiczowi, profesorowi I. c. k. szkoły realnej we Lwowie, uzyskawszy przytem zezwolenie c. k. Rady szkolnej krajowej, aby uczniowie nasi mogli korzystać przy ćwiczeniach z chemii z laboratorium znajdującego się przy szkole realnej.

Po śmierci prof. Franciszka Konarskiego zamianowaliśmy docentem języka polskiego i niemieckiego prof. Tadeusza Pini, z chwilą zaś skoro dyrektor Dr. Tomaszewski i inspektor szkolny p. Bruchnalski z powodu nowych zajęć zmuszeni byli zrzec się obowiązków nauczycielskich w kraj. szkole lasowej, powierzyliśmy w ich miejsce wykłady fizyki i matematyki prof. Witoldowi Rybczyńskiemu.

Wreszcie docentem dla nauki sadownictwa zamianowaliśmy Dr. Władysława Kubika.

Zarządzenia wydane przez nas w ostatnich latach w szkole, przedewszystkiem przepytwanie uczniów, konferencye kwartalne i baczniejsze przestrzeganie uczęszczania uczniów na wykłady wydały już w pewnej mierze dodatnie rezultaty. Odpowiedzi uczniów przy egzaminach świadczyły już o gruntowniejszem ich przygotowaniu, jeżeli jednak w niektórych przedmiotach nie zdołano jeszcze osiągnąć bardziej zadowolniających odpowiedzi, to przyczyny tego należałoby szukać w tem, że do szkoły lasowej zapisuje się młodzież z rozmaitem, częstokroć nie wystarczającym przygotowaniem, częstokroć nie mająca odpowiednich zdolności. Stosunkowo dość znaczna liczba uczniów napotyka na takie trudności przy nauce, że nie mogąc zdać egzaminów za pierwsze półrocze, lub nie siadając do nich wcale, opuszcza zakład. Skutkiem tego jednak dobór uczniów na II., a zwłaszcza III. roku jest znacznie lepszy, ci zaś, którzy siadają do końcowego egzaminu, są zwykle do niego dobrze przygotowani i zdają go z dobrym postępem. Tak n. p. do ostatniego głównego egzaminu w szkole lasowej, jaki się odbył w lipcu b. r., zasiadło 14-tu kandydatów, z tej liczby zdało egza-

min z postępem bardzo dobrym 3 uczniów, z dobrym 5-ciu, z dostatecznym 5-ciu, jednemu zaś uczniowi pozwolono powtórzyć egzamin w terminie półrocznym.

Regulując pobory uuczycieli w kraj. Zakładach naukowych, Wydział krajowy uwzględnić musiał także grono nauczycielskie w kraj. szkole gospodarstwa lasowego we Lwowie. Nauczyciele ci, mieszkający we Lwowie a nie mający mieszkania w naturze, uczuwali w wysokim stopniu drożyznę wszystkich artykułów żywiowych a przedewszystkiem mieszkania. Wydział krajowy porównując ich pobory z podwyższonymi poborami nauczycieli szkół średnich, uznał za potrzebne podnieść dodatki aktywne analogicznie do podobnych poborów w innych gałęziach: Dyrektora z 840 K. na 1288 K., profesorów z 720 K. na 960 K., profesorów adjunktów z 600 na 720 K., zaś pięciolecia dla wszystkich stopni o 100 K.

Tak zmienione pobory przedstawiamy Wysokiemu Sejmowi do uchwalenia, nadmienając, że wstawiliśmy je do budżetów na rok 1908 i 1909.

Nadmieniamy wreszcie, że Wydział krajowy, przedkładając Wysokiemu Sejmowi następnę sprawozdanie o kraj. szkole gospodarstwa lasowego, wystąpi już z gotowym projektem rozszerzenia i odpowiedniego urządzenia budynku, w którym się mieści ta szkoła. Obecny budynek jest za ciasny, aby w nim można było pomieścić zakład naukowy chociażby dla 50 ciu uczniów, nie posiada odpowiednich nbikacyi na laboratorya, sale do ćwiczeń i pracownie dla profesorów, muzea są przepelnione, wogóle zachodzi z dawna konieczna potrzeba powiększenia budynku. Potrzebę tę podniósł Wydział krajowy niejednokrotnie już w poprzednich swoich sprawozdaniach, a komisya gospodarstwa krajowego oświadczyła się również za wykonaniem tego projektu, jeżeli jednak pomimo to sprawa ta uznana za ważną i pilną nie została dotychczas pomyślnie załatwioną, to powód opóźnienia jej leży w wstrząśnieniach, jakie w ostatnich czasach przechodziła szkoła.

Dzisiaj skoro jest nadzieja coraz widoczniejszej zmiany na lepsze, sądzi Wydział krajowy, że nastąpi odpowiednia chwila do wykonania dawno powziętego projektu. Nadmieniamy przytem, że plany i kosztorysy dobudowy pierwszego piętra i kosztu wewnętrznego urządzenia mamy już przygotowane. Jakkolwiek zaś wydatek na ten cel potrzebny byłby dość znaczny, mógłby być przecież pokryty z pożyczki zaciągniętej na realność, nie posiadającą w obecnej chwili już żadnego długu, a przedstawiającą wysoką wartość.

Na podstawie powyższego sprawozdania raczy Wysoki Sejm uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o kraj. szkole gospodarstwa lasowego.

2. Sejm ustanawia w miejsce dotychczasowego następujący etat osób i płac w krajowej szkole gospodarstwa lasowego we Lwowie:

a) dyrektor z płacą 4.800 koron, dodatkiem aktywalnym 1.288 koron i prawem do poboru pięciu dodatków pięcioletnich, każdy po 500 koron rocznie,

b) trzech profesorów fachowych z płacą po 3.280 koron, dodatkiem aktywalnym 960 koron i prawem do poboru pięciu dodatków pięcioletnich, każdy po 500 koron,

c) trzech profesorów adjunktów z płacą po 2.400 koron, dodatkiem aktywalnym 720 koron i prawem do poboru pięciu dodatków pięcioletnich, każdy po 400 koron

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

St. Badeni, w. r.

Sprawozdawca

Dr. Tadeusz Pilot, w. r.

Członek Wydziału kraj.

Sprawozdanie Dyrekcyi krajowej Szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie za rok szkolny 1906/07.

Wskutek przerwania normalnego biegu nauki w maju 1906 przez zamknięcie Szkoły w półroczu zimowym, zanim dawniejsi słuchacze powrócili do Zakładu od półrocza letniego — było znacznie mniej uczniów niż zwyczajnie. Dopiero w półroczu letnim doszliśmy do liczby 46, wyższej od średniej przeciętnej lat ostatnich.

Od października zaprowadzono nowy rozkład nauki i nowe przepisy szkolne dla uczniów na podstawie uchwały Wydziału krajowego.

Żałować należy, iż czas niefunkcyonowania Zakładu nie dał się wyzyskać na wybudowanie pierwszego piętra na budynku szkolnym. Albowiem, jak to Dyrekcyja Szkoły już tylekrotnie podnosiła, rozwój dalszy Zakładu jest niemożliwy bez uzyskania odpowiednich ubikacyi na muzea, pracownie, sale rysunkowe i wykładowe. Najlepiej obmyślane rozkłady nauk nie zastąpią wyniku dodatniego demonstracyi, opartych o przeglądowe zgrupowanie i umiejętne opracowanie odpowiednio dobranych okazów z dziedziny praktyki. Materiałów bardzo ciekawych nagromadzono od lat stosami, lecz korzyści z tego minimalne, ponieważ absolutnie niema miejsca na rozmieszczenie.

Ze wyciągnięcie piętra na starym budynku jest możliwe i zaspokoi dostatnio, w razie wyłączenia mieszkania Dyrektora, wszystkie potrzeby Zakładu na przyszłość, przedstawiono w sprawozdaniu z 10. maja 1904 l. 152. Znaczący oświadczyli, iż koszt budowy z zaprowadzeniem elektryczności, gazu, rozszerzeniem wodociągów, urządzeniem specjalnej sali dla wykładów chemii, fizyki i laboratorium chemicznego, pracowni profesorskich, zastosowaniem najnowszych urządzeń higienicznych w salach wykładowych — nie przeniesie 200.000 koron. W razie rozszerzenia Zakładu dałoby się niezawodnie uzyskać podwyżkę rocznej dotacyi Rządu, — która od początków Szkoły wynosi 14.000 kor. tylko — przynajmniej o drugie tyle, a więc, ściśle biorąc, całą budowę umorzyłoby się na spłaty właściwie prawie bez kosztów dla kraju.

Lwów otoczony wieńcem zwyż 7000 morgów lasów bardzo interesujących i różnorodnych pod względem gospodarczym, zaledwie kilka kilometrów od środka miasta odległych, obfituje istotnie w wyjątkowo korzystne warunki do ćwiczeń praktycznych i wycieczek naukowych. Nasi uczniowie widząc ciągle wiele różnych typów gospodarstwa, nie stają się dzięki temu szablonowymi po ukończeniu nauk.

I. Grono nauczycielskie.

Wskutek wyjazdu za granicę na studia Dr. Opolski opuścił posadę docenta chemii, a jego miejsce zastąpił profesor Szkoły realnej Bronisław Duchowicz.

Wydział krajowy z 8. lutego 1907 l. 14.496 zamianował prowizorycznym nauczycielem adjunktem Aleksandra Kozikowskiego z obowiązkiem złożenia do roku egzaminu nauczycielskiego dla szkół średnich lasowych z grupy urzędzenia lub miernictwa, ocenienia i administracji lasu.

Z końcem roku szkolnego skład grona nauczycielskiego był następujący:

A) Profesorowie stali.

1. Dyrektor szkoły, a zarazem profesor Maryan Małaczyński, wykładał urządzenie gospodarstwa lasowego, kierował i zarządzał zakładem.

2. Profesor Zygmunt Demianowski: miernictwo, matematyka zastosowana, pomiar drzewa, szacowanie wartości lasu i statystyka leśna; łowiectwo.

3. Profesor Stanisław Sokołowski: hodowla lasu, nauka o glebie, meteorologia, zabudowanie dzikich potoków, wstęp do nauki leśnictwa.

4. Profesor Michał Janeczko: użytkowanie lasu, ochrona lasu, technologia drewna, rybactwo.

5. Profesor adjunkt Bronisław Błocki: zoologia, botanika, mineralogia i geografia.

6. Profesor adjunkt Aleksander Kozikowski: administracja lasu.

B) Docenci.

1. Franciszek Konarski: język polski, niemiecki i korespondencya biurowa.

2. Kazimierz Bruchnalski: matematyka.

3. Władysław Wojtan: zarys inżynierji, rysunki i konstrukcyje do inżynierji.

4. Dr. Franciszek Tomaszewski: fizyka.

5. Bronisław Duchowicz: chemia i laboratorium chemiczne.

6. Dr. Władysław Pilat: ekonomia społeczna.

7. Dr. Stefan Pawlik: zarys gospodarstwa wiejskiego.

8. Dr. Wiktor Hamerski: zasadnicze wiadomości z nauki prawa i administracji.

9. Dr. Kazimierz Zgórski: pomoc w nagłych wypadkach.

II. Nauki wykładane.

Program naukowy z r. 1898, po wyczerpujących naradach w Gronie nauczycielskiem, przedłożony w lipcu 1906 r. do zatwierdzenia, wprowadzono na polecenie Wydziału krajowego już od półroczu zimowego, na razie prowizorycznie.

Nowy rozkład nauki przedstawia się następująco:

W y k ł a d y						
Tytuł przedmiotu	Ilość tygodniowa godzin na kursie					
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
Wstęp do nauki leśnictwa	1	—	—	—	—	—
Botanika	3	5	—	—	—	—
Zoologia	2	3	—	—	—	—
Mineralogia i geologia	3	—	—	—	—	—
Fizyka	3	3	—	—	—	—

W y k ł a d y						
Tytuł przedmiotu	Ilość tygodniowa godzin na kursie					
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
Matematyka	4	4	—	—	—	—
Chemia	3	3	—	—	—	—
Geografia	2	1	—	—	—	—
Geometria wykreślna	1	1	—	—	—	—
Język niemiecki	2	2	—	—	—	—
Język polski	2	2	2	2	—	—
Miernictwo	—	1	3	4	—	—
Pomiar drzewa	—	—	1	2	—	—
Nauka o siedlisku	—	—	3	2	—	—
Hodowla lasu	—	—	2	4	—	—
Użytkowanie lasu	—	—	3	2	—	—
Ochrona lasu	—	—	3	3	—	—
Meteorologia	—	—	2	—	—	—
Matematyka zastosowana	—	—	2	—	—	—
Botanika leśna	—	—	3	2	—	—
Ekonomia społeczna	—	—	—	3	—	—
Zarys prawa i administracji państwowej	—	—	—	—	3	3
Zarys gospodarstwa wiejskiego	—	—	—	—	2	2
Urządzenie lasu	—	—	—	—	3	3
Technologia drewna	—	—	—	—	3	3
Zarys inżynierii lasowej	—	—	—	—	3	3
Szacowanie wartości lasu i statystyka leśna	—	—	—	—	3	—
Administracja lasu	—	—	—	—	—	3
Zabudowanie dzikich potoków	—	—	—	—	1	—
Łowiectwo	—	—	—	—	2	—
Rybactwo	—	—	—	—	1	—
Handel drewnem	—	—	—	—	1	—
Korespondencya biurowa i handlowa	—	—	—	—	2	—
Pomoc w nagłych wypadkach	—	—	—	—	2	—
Zarys sadownictwa	—	—	—	—	—	2
Łącznie tygodniowo wykładów	26	25	24	24	26	19

Ć w i c z e n i a						
Tytuł przedmiotu	Ilość tygodniowa godzin na kursie					
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
Ćwiczenia z botaniki, zoologii i mineralogii	3	—	—	—	—	—
„ z chemii	—	3	—	—	—	—
„ z języka polskiego i niemieckiego	2	2	—	—	—	—
Rysunki techniczne	6	6	—	—	—	—
„ i ćwiczenia z miernictwa	—	—	4	4	—	—
Ćwiczenia z nauki o siedlisku wspólnie z hodowlą lasu i botaniką leśną	—	—	3	4	—	—
Ćwiczenia z ochrony lasu wspólnie z użytkowaniem lasu	—	—	4	2	—	—
Ćwiczenia z pomiaru drzewa	—	—	—	3	—	—
„ z urzędzenia lasu	—	—	—	—	2	2
Rysunki i konstrukcje do inżynierii lasowej	—	—	—	—	6	6
Łącznie tygodniowo ćwiczeń	11	11	11	13	8	8

Z e s t a w i e n i e .

Wyszczególnienie	Ilość tygodniowa godzin na kursie					
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
Łącznie tygodniowo wykładów	26	25	24	24	26	19
„ tygodniowo ćwiczeń	11	11	11	13	8	8
Ogółem tygodniowo godzin	37	36	35	37	34	27
<p>We środy odbywają się wycieczki lub demonstracje przez obydwie półrocza na roku II, przez lato na roku I. i III.</p> <p>Oprócz tego każdego ucznia obowiązują:</p> <p>1) około dziesięć dni trwające pomiary i ćwiczenia z urzędzenia lasu w lesie szkolnym w Winnikach;</p> <p>2) praktyka sześciotygodniowa po IV. kursie, w czasie od 1. sierpnia do 15. września przy gospodarstwie lasowem, przez Dyrekcję szkoły wskazanem.</p>						

Przy układaniu nowego programu korzystano z doświadczeń lat ubiegłych, tak własnych, jak w innych zakładach naukowych tego samego typu poczynionych. Każdy bezstronny znawca leśnictwa, porównując rozkład nauk z r. 1898 z nowym i z programami szkół innych takiego samego typu, nie tylko nie dopatry się wcale tendencji do „zniżenia poziomu naukowego“ w naszej szkole, lecz owszem podniesie raczej zarzut, iż przy naukach zawodowych wymagamy dziś tyle, co na Akademii leśnej we Wiedniu.

Przepisy szkolne, opracowane na konferencyach nauczycielskich, weszły również w życie od nowego roku szkolnego po zatwierdzeniu przez Wydział krajowy na mocy, uchwały z 21. września 1906 l. 96.016.

III. Środki naukowe.

Póki budynek nie będzie rozszerzony przez dobudowanie pierwszego piętra wszelki rozwój szkoły jest zataimowany, gdyż brak miejsca krępuje na każdym kroku i tem dotkliwiej uczuć się daje, że ilość uczniów stale wzrasta.

Z końcem roku szkolnego stan środków naukowych był taki oto:

A) Biblioteka.

W roku szkolnym 1906/07 przybyło 88 dzieł w 106 tomach. Biblioteka liczy tedy obecnie 3540 dzieł w 4003 tomach. Nowe nabytki pochodzą przeważnie z darów: Akademii umiejętności w Krakowie, Ministerstwa rolnictwa i Wydziału krajowego. W bibliotece czuje się brak najnowszych dzieł zawodowych, ponieważ kredyt nasz roczny wynosi tylko 600 kor., z czego większą część obracamy na prenumeratę najpoważniejszych czasopism zawodowych, jako koniecznych dla utrzymania się w kontakcie z ciągłym postępem w dziedzinie leśnictwa.

Podniesienie dotacji rocznej stale do 1000 koron jest sprawą pilną, zwłaszcza, że bardzo wiele dawniejszych dzieł jest nieoprawnych i od kilku lat przyznawany nadzwyczajny kredyt 200 kor. zużywamy na opravę. Do czytelnicy, zarezerwowanej z braku miejsca jedynie dla profesorów, prenumerujemy 19 czasopism polskich, niemieckich i francuskich. Bezpłatnie dostajemy „Ziwna“ i „Statistische Nachrichten aus dem Gesamtgebiete der Landwirtschaft“. Biblioteką zajmuje się prof. Sokołowski.

B) Zbiory.

Zbiorami naukowymi, podzielonymi według grup wykładowych, opiekują się odnośni profesorowie. Zbiory uzupełniamy okazami przyniesionymi z wycieczek i przez dokupno.

W roku 1906/07 przybyło:

1. Dla miernictwa:

- Cyrkiel redukcyjny Richtera,
- 4 cyrkle redukcyjne zwyczajne,
- Maszynka do dodawania „Adix“,
- Planimeter Prytza,
- Bębenek mierniczy,
- Pantograf drewniany nowszy,
- 4 stoliki na jednej nodze do szkicowania.

2. Dla pomiarn drzewa:

- Kłupa kieszonkowa składana.

3. Dla urządzenia lasu:

- Plan gospodarstwa lasowego z Kłodzianka wraz z teką map.
- Plan gospodarstwa lasowego w Juseptyczach z mapką przeglądową.

4. Dla ochrony lasu: preparaty w słojach, sosny zwyczajnej, ogryzionej przez sarny; Wajmutki z porażeniami przez opóźniony przymrozek szpilkami; grzyba *Herpatrichia nigra* na kosodrzewinie i trądu na sosnie zwyczajnej.

5. Dla użytkowania lasu: okazy do fabrykacji celulozy i masy drzewnej.
6. Dla botaniki: model skrzywa i widłaka.
7. Dla zoologii: 11 tablic do systematyki zwierząt i trzy tablice do anatomii owadów.

C) Arboretum.

Wskutek nadzwyczaj ostrej zimy straciliśmy kilka bardzo ładnych starszych okazów drzew zagranicznych szpilkowych. Zastąpi się je okazami młodymi tych samych gatunków. Ogród jest uporządkowany. Pieczę nad ogrodem przy szkole sprawuje prof. Błocki.

D) Szkółki doświadczalne.

W szkółkach doświadczalnych w Winnikach i Brzechowicach rozwija się działalność według programu przedstawionego w sprawozdaniu Dyrekcji za rok 1901/2.

I. Ogród w Winnikach.

Jesień 1907.

1. Zasadzono 6 nowych grup okazowych:

1. *Carpinus Betulus*;
2. *Prunus serotina*;
3. *Betula lenta*;
4. *Larix sibirica*;
5. *Larix europea* (Alpy);
6. *Larix europea* (Sudety).

Wszystkie sadzonki pochodzą z własnej produkcji.

Wiosna 1907.

1. Przeniesiono część sadzonek z dawnych grzęd na nowe, zrobione w środkowej części ogrodu, nadto zasiano następujące gatunki:

- Pinus silvestris* (Szkocya);
- „ „ (Norwegia);
- „ „ (Finlandya);
- „ „ (Galicja);
- Siquidambar styraciflua*;
- Fagus silvatica atropurpurea*;
- Alnus cordata*;
- Picea excelsa*.

Rok 1907 odznaczał się szczególniejszym nieurodzajem nasion i z wyjątkiem dębu szypułkowego, tak nasze jak i zagraniczne gatunki obrodziły bardzo słabo, dlatego też i ilość zasiewów była mała.

2. Z zasiewów zeszłorocznych i dawniejszych przesadzono:

- Pinus Laricio austriaca*;
- „ „ *corsicana*;
- „ „ *calabrica*;
- „ „ *Manspeliensis*;
- „ „ *pyrenaica*;
- Fraxinus excelsior* (Tatry);
- „ „ (Podole).

3. Założono 10 grup okazowych z sadzonek własnej hodowli, mianowicie:

- Chamaecyparis Lamsaniana* (Dania);
- „ „ (Ameryka);
- „ *pisifera*;
- „ *obtusa*;

Pinus Cembra (Alpy)
 „ rigida;
 Picea pungens;
 „ Engelmanni;
 Thuja occidentalis;
 „ gigantea.

Nadto na pasie wzdłuż zachodniej ściany zasadzono małe po kilkanaście sztuk obejmujące grupy:

Phellodendron amureuse;
 Aesculus hippocastanum;
 Tsuga canadensis.

4. Uczniowie brali jak zwykle czynny udział we wszystkich pracach, mianowicie wykonano następujące ćwiczenia pod kierownictwem profesora hodowli:

Obrobienie grzędy w szkółce.

Zasiew nasion rozmaitych gatunków.

Wyjmowanie sadzonek z grzędy.

Przesadzanie roczniaków na grzędach rękami i maszyną.

Sadzenie wszystkimi w praktyce używanymi metodami, jak: w jamkę, klinem, na wzniesieniu, świdrem i t. d.

Siew pełny i częściowy.

Ćwiczenia te wykonywują uczniowie zawsze chętnie i z zapałem.

5. Czyszczenie ogrodu polegało na kilkakrotnym plewieniu grządek, pracowaniu ścieżek i wycinaniu trawy w tych grupach, gdzie groziła przygłuszeniem.

II. Szkółka w Brzuchowicach.

Czynności w r. 1907 ograniczyły się na czyszczeniu szkółki i pielęgnowaniu zasiewów i sadzeń z lat poprzednich. Rozwój sadzonek sosny Banksa i kosodrzewiny jest względnie zadowolający. Na r. 1908 projektuje się doświadczenia ze sztucznymi nawozami.

IV. Wycieczki naukowe i ćwiczenia praktyczne.

Szkoła lwowska pomimo pozornie niewłaściwego położenia w mieście wielkiem posiada wyjątkowo szczęśliwe warunki do wycieczek naukowych praktycznych — gdyż stolicę kraju otaczają znaczne obszary lasów, bądźto miejskich, bądź prywatnych, bądź fundacyjnych, rosnące na różnorodnych siedliskach, rozmaicie gospodarowane, a oprócz tego mamy las szkolny w Winnikach. Wycieczki cotygodniowe śródowe do owych lasów okolicznych i lasu szkolnego nie przedstawiają tedy żadnych trudności, a ćwiczenia wielkie z miernictwa i urzędzenia, ujęte w system, przyczyniają się niepospolicie do wyszkolenia praktycznego uczniów we wszystkich działach nauk wykładanych.

Sprawozdanie pisemne o wycieczce każdej, połączone z dyskusją nad treścią, są obowiązujące i rozbudzają umysły. Tegoroczne ćwiczenia wielkie z miernictwa i urzędzenia odbyły się w lesie Winnickim w części zwanej „Wysokim lasem“ i trwały od 17. do 26. czerwca. Wycieczek dalszych kilkudniowych nie robiono w tym roku szkolnym.

Wycieczek tygodniowych odbyto 26, jako to:

1. Wycieczka uczniów II. roku do Brzuchowic na dniu 10. października z prof. Janeczka.

2. Wycieczka uczniów II. roku do Winnik na dniu 17. października z prof. Janeczka i Sokołowskim.

3. Wycieczka uczniów II. roku do Piratyna na dniu 6. i 7. listopada z dyr. Małaczyński i prof. Sokołowskim.

4. Wycieczka uczniów I. roku do Winnik na dniu 10. października z prof. adj. Błockim.
5. Wycieczka uczniów I. roku do Brzuchowic na dniu 17. października z prof. adj. Błockim.
6. Wycieczka uczniów I. roku do Zubrzy i Sichowa na dniu 24. października z prof. adj. Błockim.
7. Wycieczka uczniów I. roku do Sichowa i Zubrzy na dniu 17. kwietnia z prof. adj. Błockim.
8. Wycieczka uczniów I. roku do Brzuchowic i Hołoska na dniu 24. kwietnia z prof. adj. Błockim.
9. Wycieczka uczniów II. roku do Winnik na dniu 17. kwietnia z prof. Sokołowskim.
10. Wycieczka uczniów II. roku do Winnik na dniu 24. kwietnia z prof. Sokołowskim.
11. Wycieczka uczniów III. roku do Winnik na dniu 15. maja z dyr. Małaczyńskim.
12. Wycieczka uczniów I. roku do Basiówki na dniu 15. maja z prof. adj. Błockim.
13. Wycieczka uczniów I. roku do Brzuchowic i Hołoska na dniu 22. maja z prof. adj. Błockim.
14. Wycieczka uczniów I. roku do Janowa na dniu 29. maja z prof. adj. Błockim.
15. Wycieczka uczniów II. roku do Brzuchowic na dniu 15. maja z prof. Janeczka.
16. Wycieczka uczniów II. roku do Winnik na dniu 29. maja z prof. Janeczka.
17. Wycieczka uczniów II. roku do Janowa na dniu 22. maja z prof. Demianowskim, Janeczka i adj. Kozikowskim.
18. Wycieczka uczniów II. roku do Winnik na dniu 12. czerwca z prof. Demianowskim i adj. Kozikowskim.
19. Wycieczka uczniów III. roku do Skolego na dniu 12. czerwca z prof. Sokołowskim.
20. Wycieczka uczniów I. roku do Basiówki na dniu 12. czerwca z prof. adj. Błockim.
21. Wycieczka uczniów I. roku do Brzuchowic na dniu 19. czerwca z prof. adj. Błockim.
22. Wycieczka uczniów I. roku do Janowa na dniu 26. czerwca z prof. adj. Błockim.
23. Wycieczka uczniów I. roku do Winnik na dniu 3. lipca z prof. adj. Błockim.
24. Ćwiczenia z urządzenia lasu w Winnikach z uczniami III. roku od 17. do 25. czerwca z dyr. Małaczyńskim.
25. Ćwiczenia z miernictwa w Winnikach z uczniami II. roku od 17. do 26. czerwca z prof. Demianowskim.
26. Wycieczka uczniów III. roku do Wygody na dniu 26. czerwca z prof. Sokołowskim.

V. Uczniowie i egzaminy.

W roku szkolnym 1906/7 było na kursie pierwszym uczniów 27 i to:

- a) bez egzaminu wstępnego 5: Kanigowski Adam, Krotki Gustaw, Loebel Bolesław, Odolski Henryk, Zagrodzki Włodzimierz;
- b) z egzaminem wstępnym 8: Ciszewski Józef, Jaworski Jan, Koczyński Bolesław, Ostrowski Józef, Ryszpler Tadeusz, Staszkievicz Franciszek, Wigurski Władysław, Wyczałkowski Kazimierz;
- c) jako repetentów 4: Janelli Piotr, Kruszyński Władysław, Łusakowski Stefan, Pohorecki Jerzy;

d) od półroczna letniego byłych uczniów 10: Bodnar Włodzimierz, Dajewski Zdzisław, Gieruszyński Zdzisław, Gosk Bolesław, Greger Jan, Herrmann Stanisław, Kapuściński Wiesław, Karpiński Tadeusz, Małaczyński Konrad, Szarras Łucyan.

Na kurs III. zapisało się 16:

a) W październiku 5: Buzek Jan, Paroszkewow, Pop Stefan, Stojczew Stefan, Straszyłow Stamat, Stupnicki Stanisław i jeden repetent: Kotkowski Stanisław;

b) od półroczna letniego 10: Galus Karol, Krzesiwo Edward, Lilpop Daniel, Modzelewski Stefan, Ohanowicz Stanisław, Rotarski Wojciech, Sikora Adam, Świerczewski Władysław, Szancer Stanisław, Wierzbowski Kazimierz.

Na kurs szósty chodziło 3, a mianowicie:

Ceranowicz Stefan, Gałuszka Kazimierz, Jasienicki Stefan.

W roku 1906/7 uczęszczało do Zakładu ogółem 46 uczniów.

Z uwagi na stanowisko społeczne rodziców mieliśmy w szkole:

1) synów oficyalistów prywatnych	15
2) „ urzędników „	11
3) „ rolników	12
4) „ z innych zawodów	8

W ciągu półroczna zimowego, względnie po nieotrzymaniu promocji przy egzaminie w lutym opuścili zakład:

a) na kursie I.: Ciszewski, Jaworski, Kanigowski, Loobl, Odolski, Ostrowski, Pohorecki;

b) na kursie III.: Kotkowski, Stupnicki.

Egzaminów półrocznych w lipcu nie zdali, względnie w ciągu półroczna wystąpili:

a) na kursie II.: Kapuściński, Wigurski — zostało na półr. III. ośmnastu;

b) na kursie IV. nikt nie odpadł — na półrocze V. przeszło czternastu;

c) na kursie VI. zdali wszyscy. Wynik przeciętny egzaminów był bardzo dobry zwłaszcza w półroczu letniem.

Egzamin główny odbywał się w tym roku szkolnym tylko w terminie lipcowym 29. i 30.

Do egzaminu głównego zgłosiło się dwóch kandydatów: Ceranowicz Stefan i Gałuszka Kazimierz i obydwaj uzyskali stopień dobry. Jako delegaci występowali: ze strony c. k. Rządu WPan Nadradca Herman Scheuring, ze strony Wydziału kraj. WPan Radca Dr. Ignacy Szyszylowicz.

VI. Kronika.

Szkolę zwiedzali kilkakrotnie JWPan Dr. Tadeusz Pilat, zastępca marszałka krajowego, JWPan Radca dworu Władysław Struszkiewicz, WPan Radca Wydziału kraj. Dr. Ignacy Szyszylowicz.

Prace grona nauczycielskiego:

1. Dyrektor Maryan Małaczyński:

- zestawienie wszystkich typów map używanych przy planach gosp. lasowego,
- nadzór nad gosp. lasowem w dobrach fundacji śp. Ignacego Marynowskiego na polecenie Wydziału krajowego;
- artykuł w „Sylwaniu“ o sposobie ochrony sadzeń przed zwierzyną.

2. Profesor Stanisław Sokołowski:

- nadzór szkótek doświadczalnych w Winnikach i Brzuchowicach;
- nadzór nad biblioteką;
- udział w Kongresie międzynarodowym rolniczym we Wiedniu z komunikatem co do wyniku doświadczeń nad dębem galicyjskim i ślawońskim, jesionem tatrzańskim i podolskim w sekcji VIII-ej;
- udział w Zjeździe lekarzy i przyrodników polskich z odczytem „O wpływie pochodzenia nasion na rozwój drzew“;
- odczyt w Tow. Kopernika „Z wędrówki po Karsie“;
- redakcja „Sylwana“;

g) drukował artykuły „W obronie lasów“ w „Słowie polskim“ i „Sylwanie“, „Międzynarodowy kongres rolniczy we Wiedniu 1907“ w „Sylwanie“, „Recenzye i sprawozdania“ w „Sylwanie“.

3. Prof. J. Michał Janeczko:

- a) preparaty z ochrony lasu i użytkowania;
- b) recenzja w „Sylwanie“ o „Holzkonservierung im Hochbaue“.

4. Prof. Bronisław Błocki:

- a) uzupełnienie zielnika szkolnego nowymi gatunkami drzew i krzewów z uwzględnieniem wszystkich faz rozwojowych;
- b) tablica do anatomii owadów.

Lwów 30. grudnia 1907.

Dyrekcya krajowej Szkoły gospodarstwa krajowego.

Maryan Małaczyński, w. r.

